

JyX-julkaisuarkisto ja Ranking Web of Repositories

26.2.2013 Tekijä Jyväskylän yliopiston kirjasto

Jyväskylän yliopiston digitaalinen julkaisuarkisto JyX on nyt saavuttanut nuorekkaan viisivuotiaan iän. Arkistoon on tämän, vielä suhteellisen lyhyen taipaleen aikana talletettu yli 30 000 digitaalista objektia, joista osa sisältää useampia tiedostoja.

JyX markkinoi yliopistoa myös maan rajojen ulkopuolella.

JyXistä on muodostunut yksi yliopistomme käytetyimpiä palveluja. Vuoden 2012 tilastot osoittavat yli **1,5 miljoonaa** tiedostolatausta. JyXin käyttäjät tulevat ympäri maailmaa eli kyseessä on todellakin paljon käytetty kansainvälinen palvelu, joka omalta osaltaan markkinoi yliopistoamme myös maan rajojen ulkopuolella.

Ranking-listoilla on yliopistoille merkitystä, sillä kilpailu on kovaa.

Ihmisillä tuntuu olevan maailmanlaajuisesti tarve laittaa asioita paremmuusjärjestykseen. Myös maailman yliopistoja rankataan erilaisten tutkimusorganisaatioiden toimesta erilaisissa ja eri asioita korostavissa listauksissa. Näillä ranking-listoilla on yliopistolle suuri merkitys, sillä kilpailu osaavista ja lahjakkaista tutkijoista ja opiskelijoista on kova.

Olen tässä lyhyessä tarkastelussa valinnut kohteekseni yhden ranking-listan. [Ranking Web of Universities](#) on kiinnostava, koska sen painopiste on yliopiston verkkonäkyvyydessä ja erityisesti siinä, että sama tutkimusorganisaatio [Consejo Superior de Investigaciones Científicas \(CSIC\)](#), tuottaa myös maailman julkaisuarkistoja koskevaa arvostuslistausta [Ranking Web of Repositories](#).

Rankingin vahvuudet

Ranking Web of Universities ja Ranking Web of Repositories julkaistaan kaksi kertaa vuodessa, tammikuussa ja heinäkuussa. Tuoreimmassa tammikuun 2013 painoksessa on analysoitu yli 21 000 yliopistoa ja niistä on lopulliselle listalle kelpuutettu noin 12 000. Julkaisuarkistoja maailmasta löytyy noin 2 200 ja niistä yli 1 600 on arvioitu RWR-listauksessa.

Tammikuun listalla Jyväskylän yliopisto sijoittuu sijalle 357 ja JyX-julkaisuarkisto sijalle 80. Edellisestä heinäkuun 2012 arvioinnista yliopiston sijoitus on tipahtanut 59 pykälää ja JyXin sijoitus noussut seitsemällä.

Jyväskylän yliopiston vahvuudet ovat verkkoalueen ja -aineistojen näkyvyys.

RWU-rankingissa Jyväskylän yliopiston vahvuudet ovat yliopiston tarkkaan palvelinpolitiikkaan perustuva jyu.fi-verkkoalueen näkyvyys (presence) sekä yliopiston avointen verkkoaineistojen näkyvyys Google Scholarissa (openness). Vaikka yliopiston kokonaissijoitus on laskenut, on näiden kahden arvioitavan alueen arvostus noussut; avoimuuden osalta hurjasti sijalta 562 sijalle 307.

Yliopiston avoimuuden kehittyminen voidaan hyvin helposti linkittää JyXin menestykseen RWR-listauksessa. Yksinkertainen palvelimeen rajoitettu haku osoittaa, että Google Scholarissa yli 87 % kaikista Jyväskylän yliopiston palvelimeen viittaavista hakutuloksista kohdistuu JyXiin.

Avoimuuden vaikutukset

JyXin erinomainen sijoittuminen maailman parhaiden julkaisuarkistojen joukkoon ja sijoituksen jatkuva paraneminen viime vuosina selittyvät osin yliopistossamme tehdyillä avointa verkkojulkaisemista tukevilla päätöksillä. Rinnakkaistallentamiseen ja open accessin yleiseen tukemiseen liittyvät päätökset ovat lisänneet JyXin tieteellisyyttä ja hakukoneiden indexeihin helposti uppoavien tekstitiedostojen määrää. Nämä näkyvät suoraan RWR-rankingin tarkemmassa analyysissä.

Open accessin myötä myös yliopistojen verkkonäkyvyyden merkitys kasvaa.

Ranking Web of Universities on tietenkin vain yksi tapa järjestää maailman yliopistoja ja julkaisuarkistoja järjestykseen. Vaikka RWU on toiminut aktiivisesti vasta vuodesta 2008 alkaen, ei sen merkitystä ole syytä vähätellä. Open Access -julkaisemisen kasvu on nopeaa ja sen myötä yhä suurempi osa maailmassa tehtävästä tutkimuksesta päätyy avoimeen verkkoon. Tällöin myös yliopistojen verkkonäkyvyyden merkitys vain jatkaa kasvamistaan.

Avoimuuden lisääminen on yksi tapa kehittää verkkonäkyvyyttä ja sitä kautta myös yliopiston vaikuttavuutta.

Pekka Olsbo

Julkaisukoordinaattori